

Lastenkirjainstituutin kokoelmista

SUOMENKIELISIÄ SELKOKIRJOJA KOULULAISILLE

Sadut, kertomukset ja huumori

LEVANTO, Marjatta: **Metsän pieni kansa – puunhaltijoiden opintoretki**. Kuvittanut Julia Vuori. Maahenki 2016. ISBN 978-952-301-070-3 sidottu (141 sivua). Kirjastoluokka 70.92.

Isokokoinen ja värikäs taidekirja, jossa tutustutaan muinaisiin tarinoin haltijoiden kysymysten ja Väinämöisen viisaiden vastausten kautta. Teoksen kuvituksena on kotimaisten kuvataiteilijoiden töitä. Kirjoittajana museopedagogiikan uranuurtaja Marjatta Levanto.

SIMOLA, Marja : **Miten joutsen sai mustat jalat – selkosatuja meiltä ja maailmalta**. Kuvittanut Leea Simola. Pieni Karhu 2012. ISBN 978-952-5321-86-9 sidottu (75 sivua).

Kokoelma sisältää 15 selkokielelle sovitettua satua ja tarinaa maailman synnystä, eläinten erikoisuuksista ja luonnon ihmeistä. Kunkin sadun lopussa on tiivis tietoruutu. Mustavalkoinen kuvitus.

SAURE, Annamari: **Norsu nuhassa – vitsejä ja vitsitietoa**. Kirjoittaneet Annamari & Heikki Saure, kuvittanut Tuukka J. Juselius. Pieni Karhu 2004. ISBN 952-5321-20-7 sidottu (84 sivua).

Värikuvin kuvitettu vitsikirja sisältää runsaasti selkokielellisiä vitsejä sekä vitseihin liittyvän tieto-osuuden.

Lastenkirjat

BERGMAN, Ritva: **Lintu Ruupertti ja Memo Menninkäinen**. Kuvittanut Jukka Lemmetty. Pieni Karhu 2008. ISBN 978-952-5321-51-7 sidottu (61 sivua).

Lempeä saturomaani Memo Menninkäisestä, joka ottaa Ruupertti-linnunpoikasen risutukkansa suojiin. Värikuvitus.

HAUHIA, Marita: **Emman ja Eetun yllätyslöytö**. Kuvittanut Anne Randén, arabiankielinen käännös Maria Pakkala. Avain 2016. ISBN 978-952-304-093-9 sidottu (61 sivua).

Sisarukset viettävät kesäpäivää rannalla ja huomaavat verkkoon takertuneen lokinpojan. Lapset pelastavat linnun ja hoivaavat sitä. Värikuvin kuvitettu kaksikielinen lastenromaani, jonka kielinä suomi ja arabia. – Julkaistu myös pelkästään suomenkielisenä selkokirjana, ISBN 978-952-304-093-9 sidottu. Sopii myös ääneen luettavaksi. – Jatkoa tarinaan: *Emman ja Eetun koirapulma* (Avain 2017).

HEIKKILÄ, Mervi: **Kissatalon asukit – tosia tarinoita hylätyistä kissoista**. Kuvitus Marjo Nygård. Avain 2017 (ilmestyy toukokuussa 2017)

JANSSON, Tove: **Muumipeikko ja näkymätön lapsi**. Selkokielineen mukautus: Pauliina Heine, piirroset: Tove Jansson. Kehitysvammaliitto 2005. ISBN 951-580-401-9 sidottu (76 sivua).

Viisi kertomusta kertomuskokoelmasta *Näkymätön lapsi ja muita kertomuksia* (WSOY 1962). Mustavalkoinen kuvitus.

KALLIONIEMI, Tuula: **Sudenpentujen suuri jäljityskisa**. Mukautus selkokielelle: Tuula Kallioniemi. Sanoma Magazines Finland 2007. ISBN 978-951-32-2397-7 sidottu (41 sivua). Walt Disney -tuotantoa.

Tuula Kallioniemi on mukauttanut vuosina 2003–2008 useita Walt Disney -tuotantoa olevia kuvakirjoja, jotka ovat tarinan ja tutun kuvitustyylin ansiosta matalan kynnyksen valintoja alaluokilla.

LEISKO, Satu: **Unohtunut maa**. Kuvittanut Marjo Nygård. Kehitysvammaliitto & Oppimateriaalikeskus Opike 2014. ISBN 978-951-580-571-3 nidottu (80 sivua).

Lasten ja nuorten fantasiakirja kertoo varhaismurrosikäisestä Susannasta, joka tapaa harsomaailmassa asuvan Aarnin. Pojan avulla Susanna oppii hyväksymään oman elämäntilanteensa. Mustavalkoinen kuvitus. Sopii myös yläkoululaisille.

LEVOLA, Jaana: **Heppapoika**. Avain 2016. ISBN 978-952-304-111-0 nidottu (70 sivua).

Isovanhemmat kustantavat 9-vuotiaalle Sirille ja hänen kaksoisveljelleen ponipäivän Laukkasen tallilla. Ratsastus sopii myös pojille! Ei kuvia.

MARTTINEN, Tittamari: **Kassu vauhdissa**. Kuvittanut Aiju Salminen. Pieni Karhu 2006. ISBN 952-5321-29-0 sidottu (64 sivua).

Kassu aloittaa uuden koulun ja ottaa Sami-koiransa mukaan turvakseen. Mustavalkoinen kuvitus.

MARTTINEN, Tittamari: **Välituntirakkautta – 13 tarinaa rakkaudesta**. Kuvittanut Aiju Salminen. Pieni Karhu 2007. ISBN 978-952-5321-41-8 sidottu (64 sivua).

Kokoelma sisältää 13 lyhyttä, itsetuntoa vahvistavaa kertomusta varhaisteinien tunteista: ihastumisista, haaveista, sydänsuruista ja ystävydestä, tapahtumaympäristönä koulumaailma. Värikuvat.

NOPOLA, Sinikka ja Tiina Nopola: **Heinähattu ja Vilttitossu ja ärhäkkä koululainen**. Selkomukautus Hanna Männikkölahti. Avain 2017 (ilmestyy lokakuussa 2017)

NOPOLA, Sinikka ja Tiina Nopola: **Risto Räppääjä ja Sevillan saituri**. Selkomukautus Hanna Männikkölahti. Avain 2017 (ilmestyy syyskuussa 2017)

PURANEN, Tuula: **Miina ja Manu kirjastossa**. Kuvittanut Kristian Huitula. Satukustannus 2014. ISBN 978-951-866-862-9 sidottu (32 sivua).

Miina ja Manu löytävät metsästä omituisen esineen, joka heidän mielestään voisi olla mammutin syöksyhammas. He lähtevät kirjastoon ottamaan selvää asiasta. Värikuvat. – Uudistettu painos ilmestyi vuonna 2015 nidottuna.

SAARINEN, Teemu: **Pallosankari Unski**. Selkokielineen mukautus: Ari Sainio, piirrokset: Pekka Rahkonen. 6. painos. Opike 2014. ISBN 978-951-580-394-8 nidottu (45 sivua) (1. painos 2005).

Kreisihuumoria sisältävä kertomus Unskista, joka pyrkii sinnikkäästi jalkapallotähdeksi vaikka kaikki olosuhteet ovat tätä vastaan. Värikuvat. – Perustuu kirjoihin *Maailman huonoin jalkapalloilija* (1993) ja kokoomateokseen *Unskin hattutemppu* (2002).

VAIJÄRVI, Kari: **Jukka Vihi ja sirkusryöstö**. Kuvittanut Martti Sirola. Kustannus-Mäkelä 2008. ISBN 978-951-882-891-7 sidottu (48 sivua).

Sirkuksen arvokas anakonda varastetaan. Käärmetanssija Annabella pyytää salapoliisi Jukka Vihin apua. – Tarina on ilmestynyt aiemmin sarjakuvana: *Anakondan arvoitus* (Cultura 1991).

Nuortenkirjat

BERGMAN, Ritva: **Pieni Merenneito**. Kuvitus Kaisa Lehikoinen. Ilias 2008. ISBN 978-952-5679-26-7 nidottu (53 sivua).

Helsingissä työskentelevä Mira tutustuu Kööpenhaminan-matkallaan valokuvaamista harrastavaan Petriin. Nuoret rakastuvat, mutta menee aikaa ennen kuin he kohtaavat uudelleen. Mustavalkoinen kuvitus. – Nuorista aikuisista kerrotaan myös Ari Sainion seitsemän osaisessa *Säpinät – seitsemän pientä kirjaa Manusta ja Sannasta* -sarjassa (Opike 2014), jotka sopivat ihan lukemisen alkuvaiheeseen ja jonka kaksi ensimmäistä osaa on tavutettu.

HÄRKÖNEN, Anna-Leena: **Häräntappoase**. Selkomukautus: Johanna Kartio. 5. painos. Opike 2016. ISBN 978-951-580-554-6 nidottu (131 sivua) (1. painos 2013).

Eroottinen, nuorten omalla kielellä kirjoitettu romaani nuoresta rakkaudesta. Kaupunkilaispoika, 16-vuotias Allu rakastuu maaseudun tyttöön Kerttuun intohimoisesti. – Alkuperäisteos *Häräntappoase* (Otava 1984).

JALO, Marvi: **Ratsutyttö ja rakkaus**. Selkokielineen mukautus: Ari Sainio. Kehitysvammaliitto 2005. ISBN 951-580-396-9 nidottu (71 sivua).

14-vuotias hevostyttö Kati on rakastunut kapinalliseen Jukeen. Vaikeassa perhetilanteessa elävä poika itse ei oikein itsekään tiedä mitä haluaa. – Alkuperäisteos: *Ratsutyttö ja rakkaus* (Tammi 1994).

KOROLAINEN, Tuula: **Taivas punastuu – runoja luonnosta ja nuoresta rakkaudesta.** 2. painos. BTJ Kustannus 2009. ISBN 978-951-692-408-6 nidottu (80 sivua) (1. painos 1997).

Nuorten rakkausrunokokoelma sisältää haiku- tai tankarunoja, joissa seurataan päähenkilön elämää talvesta talveen. Teos palkittiin selkokirjoituskilpailussa vuonna 1996. – Nuorille aikuisille sopiva selkokielineen runokokoelma on myös Ari Sainion *Sinun käsiesi hyväily* (BTJ Kirjastopalvelu 1995). Selkokielineisiä lastenrunokirjoja ei ole, lukuun ottamatta Heli Ilaskarin valokuvien kuvitettua kirjaa *Hessu-sedän eläintarhassa tapahtuu* (BTJ Kirjastopalvelu 2001).

LEVOLA, Kari: **Kaksi palkkia latausta.** Selkomukautus: Jaana Levola. Saarni-kirjat 2013. ISBN 978-952-5845-11-2 sidottu (58 sivua).

Nuortendekkari kertoo yläkoulukäisestä Karrista, joka kummastelee isosiskonsa Jennin muuttunutta käytöstä. Karri kavereineen ryhtyy selvittämään tilannetta. Ei kuvitusta. – Alkuperäisteos: *Kaksi palkkia latausta* (Tammi 2009). – Saarni-kirjat-kustantamon vuonna 2012 järjestämän selkokirjakilpailun satoa.

LEVOLA, Kari: **Tahdon.** Kirjoittanut Kari Levola, selkomukautus Jaana Levola, kuvittanut Kim Helminen. Pieni Karhu 2011. ISBN 978-952-5321-77-7 sidottu (98 sivua).

Nuorten rakkauskertomus. Yläkoulua käyvä Jusa tapaa lukiota käyvän Marin ja rakastuu. Mutkia ilmaantuu ennen kuin nuoret saavat toisensa. – Kari Levolan alkuperäisteos *Tahdon* (Tammi 1999) palkittiin Finlandia Junior -palkinnolla 1999 ja on käännetty eri kielille.

LÖNN, Pasi: **Lavastettu – nuortendekkari selkokielellä.** Saarni-kirjat 2013. ISBN 978-952-5845-12-9 sidottu (79 sivua).

Nuortendekkari, jossa yläkoululaiset Santtu ja Milja selvittävät kouluavustaja Hessu Virtasen tapausta: poliisi epäilee Hessua murhasta mutta nuoret uskovat kouluavustajan syyttömyyteen. Kirjoittaja on jyväskyläläinen rikosylikonstaapeli. Ei kuvitusta. – Saarni-kirjat-kustantamon vuonna 2012 järjestämän selkokirjakilpailun satoa.

MÄLKIÄ, Niina: **Liian pieni äidiksi.** Kuvitus: Soraya Moncada. Avain 2013. ISBN 978-952-304-004-5 nidottu (101 sivua).

Koskettava kertomus 13-vuotiaasta nicaragualaisesta Vilmasta, joka joutuu serkkunsa raiskaamaksi eikä vauvan syntymän vuoksi voi jatkaa koulunkäyntiä. Mustavalkoinen kuvitus. – Sopii yläkoululaisille ja toisen asteen opiskelijoille sekä aikuisille.

PANTTIVANKI ja muita kertomuksia. Toimittanut Päivi Heikkilä-Halttunen, kuvitus: Jussi Kaakinen, tekstien selkomukautus: Ari Sainio. Opetushallitus 2015. ISBN 978-952-13-6034-3 sidottu (235 sivua).

Kertomuskokoelma sisältää 34 nuortenovellia, jotka on aiemmin julkaistu kirjailijoiden omissa kokoelmissa enimmäkseen samannimisinä; mukana muiden muassa Tuula Kallioniemen, Kari Levolan, Sari Peltoniemen, Terhi Rannelan teoksia. Värikuvat. – Tulossa lapsille suunnattu rinnakkaisteos.

RICHARDS, Keith: **Ukki ja minä – tarina isoisästäni ja ensimmäisestä kitarastani.** Kirjoittaneet Keith Richards, Barnaby Harris ja Bill Shapiro, kuvitus: Theodora Richards, suomentanut Petri Leppänen. Like 2015. ISBN 978-952-01-1221-9 sidottu (36 sivua).

Monenikäisille lukijoille sopivan kuvakirjan minäkertojana on nuori Keith, sittemmin maineikkaan Rolling Stonesin kitaristi Keith Richards. Kirjan lopussa on tietoa ja valokuvia perheestä. Mustavalkoiset kuvat. – Niukka teksti, ei varsinainen selkokirja. Yleisissä kirjastoissa kirja on sijoitettu kuvakirjoihin. – Alkuteos: Gus & me (2014).

SIMUKKA, Salla Simukka: **Punainen kuin veri**. Avain 2017 (ilmestyy kesäkuussa 2017) ja **Valkoinen kuin lumi**. Selkomukautus Hanna Männikkölahti. Avain 2017 (ilmestyy elokuussa 2017)

STOKER, Bram: **Dracula**. Selkomukautus Johan Werkmäster, suomennos Ari Sainio. Opike 2017 (ilmestyy vuonna 2017).

TIAINEN, Marja-Leena: **Tatu, Iris ja Pääkallomies**. Avain 2016. ISBN 978-952-304-087-8 nidottu (104 sivua).

16-vuotias Tatu ihailee rannalla tapaamansa Iiriksen kuvia Instagramissa. Kun Iris matkustaa lomalle Italiaan, Tatu hoitaa Iiriksen kissaa. Pian matkalta palattuaan Iris löytyy kotoa kuolleena. Tatun on saatava selvyyttä, mitä on tapahtunut. – Marja-Leena Tiainen on kirjoittanut nuorille myös selkokirjat: *Poika joka katosi* (Avain 2015; alkuperäisteos *Poistui kotoaan*, Tammi 2005) ja *Kyttäyskeikka* (Avain 2014).

TIHINEN, Mimmu: **Kello tuhat**. Pieni Karhu 2016. ISBN 978-952-5321-96-8 sidottu (64 sivua).

Kahdeksasluokkalainen Jesse on pikemminkin jalkapalloilija kuin lukumies. Koulun kirjallisuusesitelmää varten hänelle arvotaan pari ujo Ninni, joka rakastaa kirjoja. Jessen yllätykseksi sekä yhteistyö että runon tulkinta sujuvat. Positiivinen selkokirja yläkoululaisille. – Saarni-kirjat-kustantamon vuonna 2012 järjestämän selkokirjakilpailun voittaja.

TURTSCHANINOFF, Maria: **Helsingin alla**. Alkuperäisteoksen kirjoittanut Maria Turtschaninoff, mukautus selkosuomeksi Leena Kaivosoja-Jukkola Marja Kyrön suomennoksen pohjalta. Opike & KVL 2016. ISBN 978-951-580-660-4 nidottu (127 sivua).

Nuorten fantasiakirja kertoo yläkoulua käyvistä Alvasta, parkouria harrastavasta Joelista ja maan alla asuvasta Niteestä. – Alkuperäisteos *Helsingin alla* (Tammi 2012).

Kotimaisia ja maailmankirjallisuuden klassikoita

AHO, Juhani: **Rautatie – eli kertomus ukosta ja akasta, jotka eivät olleet nähneet rautatietä**. Kirjoittanut Juhani Aho, mukautus selkosuomeksi: Pertti Rajala. Opike & Kehitysvammaliitto 2016. ISBN 978-951-580-638-3 nidottu (87 sivua).

KIVI, Aleksis: **Seitsemän veljestä**. Kirjoittanut Aleksis Kivi, selkokielelle mukauttaneet Pertti Rajala ja Helvi Ollikainen, piirroksat: Anita Takala. 2. painos. Työväen sivistysliitto 2000. ISBN 951-701-397-3 nidottu (84 sivua) (1. painos 1995).

Kotimaisten klassikoiden selkokirjamukaelmat voivat toimia luokkakäytössä alkuperäisteosten rinnalla. Maahanmuuttajataustaisille oppilaille sanasto voi olla hankalaa.

DEFOE, Daniel: **Robinson Crusoe**. Daniel Defoen kirjan mukaan uudelleen kertonut Angela Wilkes, kuvittanut Peter Dennis, suomentanut Leena Heinonen. Kolibri 2005. ISBN 952-16-0666-5 nidottu (62 sivua).

Lapsille sopiva värikuvin kuvitettu versio Daniel Defoen klassisesta seikkailusta, kirjastosijoitus Wilkesin mukaan. Repliikit puhekuplina. Ei selkotunnusta.

SHAKESPEARE, William: **Romeo ja Julia**. Kirjoittanut William Shakespeare, selkokielelle vapaasti mukauttanut Mari Elomäki, kuvitus Marjo Nygård. 3. painos. Opikie 2015. ISBN 978-951-580-518-8 nidottu (74 sivua) (1. painos 2012).

Kertomuksen muotoon mukautettu näytelmä; mukautuksen lähteenä käytetty väljästi Paavo Cajanderin suomennosta (WSOY 1907, 2. painos). Värikuvat.

STEVENSON, Robert Louis: **Aarresaari**. Kirjoittanut Robert Louis Stevenson, mukautus selkosuomeksi: Pertti Rajala. Avain 2015. ISBN 978-952-304-074-8 nidottu (158 sivua).

Pertti Rajala on mukauttanut selkosuomeksi myös monia maailmankirjallisuuden klassikoita kuten Jules Vernen teoksen *Maailman ympäri 80 päivässä* (Avain 2017), Rudyard Kiplingin *Viidakkopoika* (Avain 2016), Alexandre Dumas'n *Kolme muskettisoturia* (Atena 2004), Daniel Defoen *Robinson Crusoe* (Atena 2002).

Tietokirjoja taiteesta, historiasta ja luonnosta

HOTAKAINEN, Markus: **Avaruus – tähtitaivaan ihmeitä selkokielellä**. Oppimateriaalikeskus Opikie & Kehitysvammaliitto 2015. ISBN 978-951-580-635-2 nidottu (117 sivua). Kirjastoluokka 52.2

Värivalokuvien kuvitetussa kirjassa kerrotaan tähdistä, maailmankaikkeudesta ja avaruustutkimuksesta. Tiedetoimittaja Markus Hotakainen on palkittu tietokirjailija.

KARTIO, Johanna: **Suomalaisia taiteilijoita**. Kirjoittaneet Johanna Kartio ja Pertti Rajala. Kehitysvammaliitto 2004. ISBN 951-580-376-4 sidottu (137 sivua). Kirjastoluokka 70.92.

Henkilökuvin kuvitettu teos esittelee seitsemän suomalaista taitelijaa, mukana Akseli Gallen-Kallela, Jean Sibelius, Alvar Aalto, Väinö Linna ja Tove Jansson. – Ulkoasullisesti samaa sarjaa on myös muun muassa Ari Sainion teos *Suomalaisia ilmiöitä* (Kehitysvammaliitto 2004; kirjastoluokka 49.2).

KIUTTU, Petri: **Selkeää Suomi-rockia - helppolukuinen tietokirja Suomi-rockin ystäväille**. Kehitysvammaliitto & Oppimateriaalikeskus Opikie 2010. ISBN 978-951-580-485-3 nidottu (72 sivua). Kirjastoluokka 78.8911

Värivalokuvien kuvitettu katsaus Suomi-rockin historiaan 1970-luvulta tähän päivään.

RAJALA, Pertti: **Hyvät, pahat ja rohkeat – historian merkkihenkilöiden elämäntarinoita.** Avain 2013. - 184 s. : ISBN 978-951-692-951-7 sidottu (184 sivua). Kirjastoluokka 99.1.

Kirjassa on 30 maailman historian kulkuun vaikuttaneen henkilön elämäntarinaa. Mukana on hallitsijoita, poliitikkoja, tiedemiehiä ja taiteilijoita sekä uskontojen perustajia ja uudistajia. Mustavalkoinen kuvitus.

RAJALA, Pertti: **Suomen historia selkosuomeksi.** 9. painos. Opika 2015. ISBN 978-951-580-563-8 nid. (119 sivua). (1. painos 2001, julk. Kehitysvammaliitto). Kirjastoluokka 92

Uudistetussa katsauksessa tarkastellaan Suomen kehitystä muinaisuudesta nykypäivään. Teoksessa esitellään merkkihenkilöitä, sotia sekä kulttuurin ja urheilun saavutuksia. Mustavalkoinen kuvitus. – Rajalan uutuuksia *100 totuutta Suomesta* (Avain 2016) kertoo suomalaisesta luonnosta, tapakulttuurista ja historiasta. Kirjastoluokka 42.

SAMELA, Seija: **Neljä vuodenaikaa.** Kuvat: Juha Samela. Pieni Karhu 2007. ISBN 978-952-5321-34-0 sidottu (88 sivua). Kirjastoluokka 56.8

Suurikokoinen, värikäs valokuvateos tutustuttaa luontoon ja luonnon ilmiöihin. Samaa aihepiiriä käsittelevät myös *Mennään metsään – tunnelmakuvia suomalaisesta metsästä* (Pieni Karhu 2012) ja *Mitä on energia? – tietoa selkokielellä* (Pieni Karhu 2013). – Seija Niinistö-Samela on vapaa toimittaja ja muun muassa Selkokeskuksen välittämä kouluttaja.